

СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

УДК: 343.98.068

[https://doi.org/10.32689/2617-9660-2022-3\(21\)-103-113](https://doi.org/10.32689/2617-9660-2022-3(21)-103-113)

Арутюнян Анна Ашотовна,

експерт відділу товарознавчих експертиз Національного бюро експертиз Національної академії наук Республіки Вірменія; вул. Адмірала Ісакова 24, м. Єреван, Республіка Вірменія, 0004, email: ah-ets@mail.ru, тел: +374 94052288, <https://orcid.org/0000-0002-4478-7285>

Габріелян Оганес Бабкеновіч,

начальник відділу товарознавчих експертиз Національного бюро експертиз Національної академії наук Республіки Вірменія; вул. Адмірала Ісакова 24, м. Єреван, Республіка Вірменія, 0004, email: hg5995@mail.ru, тел: +374 93599590, <https://orcid.org/0000-0003-3364-0920>

Мовсісян Шушанік Ашотовна,

експерт відділу товарознавчих експертиз Національного бюро експертиз Національної академії наук Республіки Вірменія; вул. Адмірала Ісакова 24, м. Єреван, Республіка Вірменія, 0004, email: shushan.movsisyan@mail.ru, тел: +374 99838405, <https://orcid.org/0000-0002-4632-3695>

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАКОНОДАВЧИХ ПОЛОЖЕНЬ ПРО АВТОРСЬКЕ ТА СУМІЖНІ ПРАВА ПРИ ПРОВЕДЕННІ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ У РЕСПУБЛІЦІ ВІРМЕНІЯ¹

Анотація. Стаття присвячена актуальній на сьогоднішній день в Республіці Вірменія проблемі, що стосується правового застосування у судово-експертній практиці законодавчих положень про авторське та суміжні права. Дана проблематика вивчена мало і потребує належних додаткових досліджень, адже науково обґрунтовані судові експертизи та експертні дослідження об'єктів інтелектуальної власності у Національному бюро експертиз Республіки Вірменія стали проводитися лише в останні п'ять років. Для розуміння поточної ситуації у державі, що стосується досліджуваної теми, перераховано нормативно-правові акти, якими нині регулюються й охороняються авторські права у Республіці Вірменія. У статті виділяються та описуються характерні особливості поняття «авторське право», а також виокремлюються твори, які не є об'єктами авторського права. На підставі узагальненого практичного досвіду проведення судових експертиз з авторського та суміжних прав зазначається, що ці експертизи насамперед пов'язані

---

¹ Стаття перекладена на українську мову завідувачем сектору авторського права та суміжних прав НДЦСЕ з питань інтелектуальної власності О.В. Голіковою, за наук. редакцією директора НДЦСЕ з питань інтелектуальної власності проф. В.Л. Федоренка.

із розрахунками розміру завданих збитків. У статті також порушується тема можливої реєстрації або передачі права власності на зберігання, на засадах добровільності, до недержавних, некомерційних, громадських організацій. Значну увагу у статті приділено статтям Закону Республіки Вірменія про авторське право та суміжні права, які стосуються терміну дії майнових прав, переходу у спадок та передачі авторського права. Автори обґрунтовують, що усвідомлення автором та користувачем твору обсягу власних прав є важливим елементом для запобігання порушенням прав використання твору. У статті обґрунтовується думка про важливість забезпечення захисту авторського права не тільки на території країни, де воно було створено, а й за її межами, і, як рішення, наводиться досвід Республіки Вірменія, що обрала шлях заміщення національних законодавчих режимів дією норм багатосторонніх міжнародних договорів. Ця тенденція, з урахуванням запровадження у повсякденне життя цифрових технологій, що нівелюють поняття «територіальні кордони», розширено також обговоренням особливостей правової охорони комп'ютерних програм. Особлива увага у заключній частині статті приділена судово-експертним дослідженням об'єктів інтелектуальної власності, що проводяться у відділі судово-товарознавчих експертиз Національного бюро експертиз Республіки Вірменія.

Ключові слова: авторське право, інтелектуальна власність, суміжні права, судові експертизи, термін дії майнових прав, захист інтелектуальної власності.

Harutyunyan Anna Ashotovna,

Expert of commodity expertise department of National Bureau of Expertise of the National Academy of Sciences of the Republic of Armenia; St. 24 Admirala Isakova St., Yerevan, Republic of Armenia, 0004, Republic of Armenia, email: hg5995@mail.ru, tel: +374 93599590, <https://orcid.org/0000-0002-4478-7285>

Gabrielyan Hovhannes Babkenovich,

Head of commodity expertise department of National Bureau of Expertise of the National Academy of Sciences of the Republic of Armenia; St. 24 Admirala Isakova St., Yerevan, Republic of Armenia, 0004., Republic of Armenia, email: hg5995@mail.ru, tel: +374 93599590, <https://orcid.org/0000-0003-3364-0920>

Movsisyan Shushan Ashotovna,

Expert of commodity expertise department of National Bureau of Expertise of the National Academy of Sciences of the Republic of Armenia; St. 24 Admirala Isakova St., Yerevan, Republic of Armenia, 0004, Republic of Armenia, email: shushan.movsisyan@mail.ru, tel: +374 99838405, <https://orcid.org/0000-0002-4632-3695>

PECULIARITIES OF APPLICATION OF LEGISLATIVE PROVISIONS ON COPYRIGHT AND RELATED RIGHTS WHEN CONDUCTING FORENSIC EXAMINATIONS IN THE REPUBLIC OF ARMENIA

Abstract. The article is devoted to the current problem in the Republic of Armenia concerning the legal application of legal provisions on copyright and related rights in forensic

practice. This issue has been little studied and needs further research, as scientifically based forensic examinations and expert studies of intellectual property in the National Bureau of Expertise of the Republic of Armenia have been conducted only in the last five years. To understand the current situation in the country related to the research topic, the legal acts that currently regulate and protect copyright in the Republic of Armenia are listed. The article highlights and describes the characteristics of the concept of «copyright», as well as identifies works that are not subject to copyright. Based on the generalized practical experience of conducting forensic examinations on copyright and related rights, it is noted that these examinations are primarily related to the calculation of the amount of damages. The article also raises the issue of possible registration or transfer of ownership of custody, on a voluntary basis, to non-governmental, non-profit, public organizations. Considerable attention in the article is paid to the articles of the Law of the Republic of Armenia on Copyright and Related Rights, which relate to the validity of property rights, inheritance and transfer of copyright. The authors argue that the awareness of the author and user of the work of the scope of their own rights is an important element to prevent violations of the rights to use the work. The article substantiates the idea of the importance of ensuring copyright protection not only in the country where it was created, but also abroad, and as a solution, cites the experience of the Republic of Armenia, which chose to replace national legislation with multilateral international treaties. This trend, taking into account the introduction into everyday life of digital technologies that eliminate the concept of «territorial boundaries», is also extended by discussing the features of the legal protection of computer programs. Particular attention in the final part of the article is paid to forensic research of intellectual property, conducted in the department of forensic science of the National Bureau of Expertise of the Republic of Armenia.

Keywords. copyright, intellectual property, related rights, forensic expertise, term of property rights, protection of intellectual property.

Постановка проблеми. Безперечно, авторське право – це особливий інститут цивільного права, який регулює правовідносини, пов’язані із захистом об’єкта інтелектуальної власності. Специфіка даних правовідносин відображається, насамперед, у тому, що вони виникають в силу факту створення твору мистецтва, літератури чи науки (*далі – твір*), як результат інтелектуальної діяльності та не залежать від офіційного підтвердження цього права, реєстрації твору та вчинення будь-якої іншої дії (стаття 9 пункт 1 Закону Республіки Вірменія про авторське право та суміжні права, далі Закон РВ) [1].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Важливо зазначити, що протягом тривалого часу в Республіці Вірменія не приділялось належної уваги питанням проведення об’єктивних науково-обґрунтованих судових експертиз та експертних досліджень об’єктів інтелектуальної власності і, як результат, було зафіксовано різні інциденти, коли не були виконані експертизи, які б дозволили забезпечити хоча б мінімальний захист інтересів держави, прав громадян та юридичних осіб. Проте, слід визнати, що деякі питання авторського права, зокрема становлення, розвитку та вдосконалення законодавства про твори, як об’єкти авторського права, знайшли

свій відбиток у роботах Гарібяна А.М., опублікованих з 70-х років минулого століття [2].

Слід також відзначити наявність посилань на більш пізні дослідження, виконані у Республіці Вірменія. Варті уваги також дослідження доктора економічних наук Кантарджяна С.Л., виконані за останні 10 років, що стосуються особливостей інтелектуальної власності та різновидів їх реалізації, оцінки інноваційного потенціалу винаходів та комерційних моделей [3], а також публікації адвоката Хечяна В.М., керівника «Групи корпоративних адвокатів», присвячені процедурам державної реєстрації товарних знаків у Вірменії [4].

Мета статті – аналіз правового застосування у судово-експертній практиці законодавчих положень про авторське та суміжні права.

Виклад основного матеріалу. Сформована у Вірменії правова невизначеність із зазначеного питання вимагала адекватного реагування, яке відобразилось у прийнятті низки національних законодавств, покликаних відрегулювати права на об'єкти інтелектуальної власності. Так, на сьогоднішній день, охорона авторських прав у Республіці Вірменія здійснюється відповідними нормативними правовими актами, зокрема, Цивільним кодексом Республіки Вірменія (глава 63) [5], Кримінальним кодексом Республіки Вірменія (статті 158, 159) [6], Митним кодексом Євразійського економічного союзу (глава 52), Законом Республіки Вірменія «Про авторське право та суміжні права» [1], а також Постановою № 506-Н Уряду Республіки Вірменія від 11.01.2007 про мінімальні ставки авторського права [7] та ін.

У законодавстві багатьох держав світу, у тому числі й у Республіці Вірменія, в основі поняття «авторське право» лежить виключне право автора твору, що підкреслює наявність у автора певних закріплених немайнових та майнових прав на свій твір (статті 11–13 Закону Республіки Вірменія) [1]. Цей підхід до авторського права, в свою чергу, дозволяє запобігти його незаконному використанню, хоча не виключає умов надання дозволу на використання третьою стороною, лише за наявності відповідної ліцензії (стаття 38 пункт 4 Закону Республіки Вірменія) [1].

Відповідно до нормативного змісту цієї статті «майнові права автора можуть передаватися (відчужуватись) за договором іншій особі – договору, укладеному останнім з автором, його спадкоємцями або їх правонаступниками». Чинне законодавство про авторське право і суміжні права, що складається з Конституції Республіки Вірменія, Цивільного кодексу Республіки Вірменія, Закону Республіки Вірменія, інших законів та правових актів, визнає за автором твору також право на захист твору від можливих спотворень, переробок та інших посягань, що наносять шкоду репутації чи гідності автора.

Слід наголосити, що права, надані відповідно до законодавства про авторське право, можуть реалізовуватися правовласниками у різний спосіб, в тому числі цивільні позови, адміністративні заходи та кримінальні санкції. Отже, необхідно взяти до уваги, що юридично вивірене, гранично коректно оформлене авторське право необхідне не тільки для забезпечення автору права на отримання гонорару, але й для правомірного підтверджен-

ня факту переходу права власності на твір. У зв'язку із зазначеним, вважаємо за доцільне перерахувати твори, які, згідно до статті 4 Закону Республіки Вірменія, не є об'єктами авторського права [1]:

- твори народного фольклору та народного мистецтва;
- інформація про новини дня або поточні події та факти;
- офіційні документи – правові акти, договори та їх офіційні переклади;
- державні символи та знаки (прапори, герби, ордени, грошові знаки тощо);
- політичні виступи, промови, вимовлені в ході судового процесу;
- результати, отримані за допомогою технічних засобів без творчої діяльності.
- наукові відкриття, ідеї, принципи, методи, процедури, концепції, системи, процеси, наукові теорії, математичні формули, статистичні діаграми, правила гри, навіть якщо вони виражені, описані, розкриті, висвітлені у творах.

З урахуванням підвищення рівня правової свідомості громадян Республіки Вірменія, вимог, що висуваються особою до оточуючих та якості їх поведінки, у тому числі що стосується захисту прав автора у суспільстві, що змінюється, в контексті авторського та суміжних прав, виникла необхідність у практичній реалізації в Вірменії нового виду експертної діяльності – експертизи об'єктів авторського права та суміжних об'єктів інтелектуальної власності, оскільки зростає кількість затребуваних експертних досліджень даного виду та позначилася усталена тенденція у необхідності вирішення

питання, що потребує правового регулювання авторського та суміжних прав.

Розглядаючи об'єкти інтелектуальної власності, зокрема питання, що зумовлені фактами порушення авторського та суміжних прав, які потребують вирішення в рамках судового розгляду, у розрізі останніх п'яти років, зважаючи на досвід Національного бюро експертизи Республіки Вірменія (далі – НБЕ РВ) слід зазначити, що вони в основному були пов'язані з розрахунками розміру завданих збитків.

Водночас, варто зазначити, що проведення експертизи об'єктів інтелектуальної власності в НБЕ РВ супроводжувалося повноцінним вивченням всіх виявлених обставин справи, що розглядається в суді, співвідношенням і подальшим аналізом всіх необхідних і достатніх фактів, необхідних для належного розрахунку обсягу завданих збитків. Важливо також звернути увагу на те, що проведення експертизи об'єктів авторського та суміжних прав передбачає реалізацію певного специфічного підходу до досліджень, оскільки часто виникають такі обставини, які не відображені у наданих компетентними органами матеріалах та рішеннях для проведення судової експертизи, але мають суттєве значення для забезпечення повноти розгляду справи у судовому провадженні. У таких випадках у НБЕ РВ готуються відповідні письмові клопотання, у яких докладно описуються характер, обсяг та вид матеріалів, які необхідно отримати, з метою подальшого забезпечення повноти розгляду справи.

Не зважаючи на те, що Закон Республіки Вірменія на твори діє незалежно від права власності на матеріальний об'єкт, в якому виражено твір (стаття

10, пункт 1 Закону Республіки Вірменія) [1], і, повторно зауважимо, не залежить від офіційного підтвердження права, реєстрації твору або будь-яких інших дій, проте у національних системах багатьох країн передбачено можливість як добровільної реєстрації, так і/або передачі права власності на зберігання у відповідну організацію. Наявність цієї системи полегшує, наприклад, вирішення суперечок між автором і власником твору, а також фінансові операції, продаж, поступки чи передачу права. Так, заслугоує на увагу створена у 2001 році правовласниками РВ недержавна, некомерційна громадська організація Вірменське авторське товариство «Армавтор» [8]. Метою названої організації, діяльність якої базується на принципах добровільності та рівноправності членів, є реалізація та захист інтересів правовласників. До її обов'язків, зокрема, входять:

- управління на колективній основі майновими правами авторів (їх правонаступників) у тому випадку, коли практична реалізація їх прав має певні труднощі, наприклад: публічне виконання, у тому числі на радіо та телебаченні, відтворення шляхом механічного запису та ін.;

- представлення законних інтересів своїх членів у суді, державних, недержавних та громадських організаціях у межах наданих ними повноважень;

- укладання ліцензійних угод із організаціями, які у будь-який спосіб використовують твори.

Окремо варто зупинитися на статтях Закону Республіки Вірменія, що стосуються терміну дії майнових прав (стаття 37), переходу у спадок та пере-

дачі авторського права (стаття 38) [1]. З урахуванням того, що до 1991 року авторські права в Республіці Вірменія регулювалися Вірменським відділенням Всесоюзного агентства з авторських прав, покликаним забезпечувати охорону авторських прав у РВ, після приєднання СРСР у 1973 році до Всесвітньої конвенції про авторське право (Женевська конвенція про авторське право 1952) було розширено перелік суб'єктів авторського права, а також збільшено термін дії авторського права після смерті автора до 25 років.

Водночас, наприкінці 70-х років ХХ ст., постало питання щодо необхідності зближення, конвергенції радянського авторського права і права держав Заходу. На реалізацію цієї мети після підписання Бернської конвенції та Паризької редакції Женевської конвенції, передбачалося продовжити термін дії авторського права після смерті автора до 50 років. Однак, через розпад колишнього Радянського Союзу, ці строки дії авторського права так і не були імplementовані у практику охорони авторського права Республіки Вірменія.

Лише у 1996 році в Вірменії вперше було прийнято спеціальний закон РВ «Про авторське право та суміжні права», який визнав суміжні права як новий вид права. Вже у 2006 році набула чинності нова редакція цього Закону, пункт 1 статті 37 якого унормував нові майнові права автора, і термін дії авторського права почав діяти протягом усього життя автора плюс 70 років після його смерті. У названій статті Закону також зазначено (пункт 7), що після закінчення терміну дії майнових прав на твір, він стає суспільним надбанням. Твір, який став

супільним надбанням, може вільно використовуватися будь-якою особою без виплати авторської винагороди, але з дотриманням права на ім'я, права на авторство та права на репутацію і гідність автора [9].

На початковому етапі формування інституту авторського права у Вірменії також виникла необхідність опрацювати систему захисту інтелектуальної власності, оскільки однією з основних особливостей авторського права є те, що воно має територіальне обмеження дії, та, на відміну від інших суб'єктивних прав, діє на території країни, де було створено об'єкт. Як правило, суб'єктивні права автора, що народився в одній країні, не мають екстериторіального характеру. Наприклад, якщо право власності в одній країні забезпечує визнання цього права і в інших країнах, то аналогічне право на науку, літературу, мистецтво в інших країнах не виникає.

У зв'язку з цим, необхідно було також забезпечити захист авторських прав не лише у Вірменії, але й закордоном, оскільки твори, наприклад, мистецтва, створені в Республіці Вірменії стали вільно розповсюджуватись по усьому світу, а вірменське законодавство забезпечувало їх захист лише в межах країни. Саме тому в епоху глобалізму постало питання визначення ролі національних законодавчих режимів при міжнародному поширенні творів, захищених авторським правом, оскільки зрозуміло, що правовий режим Республіки Вірменія повинен переважати у межах її державних кордонів.

У Вірменії обрали шлях заміщення дією норм багатосторонніх міжнародних договорів, таких як Бернська

конвенція, Угода з торговельних аспектів прав інтелектуальної власності (ТРИПС) тощо. Таким чином, цим підходом в основу логіки екстериторіального права було покладено ідею поширення приватних прав за межі державних кордонів. Тобто, автор має право на всі вигоди від свого твору, де б вони не були отримані, а не тільки ті, що отримані на території, де було створено твір.

Значну роль у правовій освіті займають суперечливі питання, пов'язані з усвідомленням автором і користувачем твору власних прав, оскільки, як показує практика, у виконаних у НБЕ РВ справах, під час експертних досліджень, часто правопорушення виникало від незнання Закону РВ. Варто зазначити, що правовласники не завжди усвідомлюють свої права та часто не зважають на необхідність укладання авторського договору з особами, що використовують їх твори. Разом із тим, наявність такого договору грає вирішальну роль спірних ситуаціях.

Досвід Вірменії останніх трьох років показує, що при констатації факту порушення права використання твору, договір, як правило, відсутній, а якщо й є, то містить у собі невідгідні для автора умови. Безсумнівно, у цій ситуації є вина й авторів, так як навіть у момент підписання договору вони, здебільшого, або читають договір, або читають не уважно, тобто договір ними сприймається як непотрібна формальність. До того ж, особливості національного менталітету не дозволяють авторам сумніватися в тому, що їхні права можуть бути порушені. Відсутність письмової угоди обумовлюється, як правило, тим, що автори, не вдаючись у подробиці, керуються наступною уза-

гальненою фразою: *«Ми ж друзі, у нас близькі стосунки, і, отже, якимось незручно піднімати питання підписання письмової угоди, оскільки друга сторона може сприйняти це як факт недовіри»*.

Не менш проблемним є те, що у переважній більшості випадків у парі «видавець-автор», саме видавець знаходиться у кращому становищі, оскільки він має певні фінансові засоби, що дозволяють нав'язувати умови договору, що підписується. При цьому, автор часто опиняється у менш виграшному становищі, вірніше у ролі прибічника компромісів, оскільки видавничі витрати, як це прийнято сьогодні у Республіці Вірменія, має оплачувати особисто автор.

Іншою суттєвою причиною є відсутність у автора необхідних фінансових засобів для захисту його порушених авторських прав у судовому провадженні. У цьому випадку він часто опиняється у безвихідному та складному становищі, йому особливо складно доводити свою правоту та обґрунтувати претензії, зважаючи на тезу, що «авторське право виникає самим фактом створення твору і не залежить від офіційного засвідчення чи реєстрації твору». Натомість, у разі виявлення порушень своїх прав, автор може звернутися за захистом до суду, а за наявності членства автора у відповідній організації колективного управління, організація може звернутися до суду від його імені, представляючи його інтереси позовною заявою, вимагаючи від порушника його авторських прав:

- визнання його прав, якщо правопорушник заперечує чи не визнає його права,

- призупинення дій щодо порушення прав, якщо дія з порушення ще триває,

- конфіскації або знищення копій, матеріалів та обладнання, які були використані у процесі виготовлення,

- відшкодування заподіяної шкоди у порядку, встановленому законодавством,

- компенсації у розмірі ліцензійних відрахувань або у подвійному розмірі винагороди, яку правовласник отримав би за правомірне використання об'єкта, або компенсації збитків, еквівалентних фактичному порушенню, включаючи втрачену вигоду.

Важливо наголосити, що процесуальні правовідносини в суді щодо розміру шкоди здійснюються у формі судового процесу з обов'язковим розглядом відповідного експертного висновку.

Сучасний стан науково-технологічного розвитку, сприяв впровадженню у повсякденну реальність сучасних цифрових технологій, у тому числі успішний розвиток інтернету, створили на перший погляд сприятливі умови щодо доступності інформації про твори, їхнє масове поширення. Але, з іншого боку, це й посилює ризики несумлінного їх використання. Здебільшого це стосується об'єктів авторського права, якими є, в тому числі, комп'ютерні програми. На сьогоднішній день, у зв'язку із розвитком ринкових відносин, все більшого значення набуває охорона правового забезпечення комп'ютерних програм, так як будь-яка фізична особа, з будь-якого місця і в будь-який час може отримати доступ до літературних творів, електронних бібліотек, пісень, фільмів, відеороликів, розміщених у вільному доступі у мережі Інтернет. У таких ситуаціях

зникає поняття «територіального кордону», простежити маршрут пересування твору стає дуже складно, і це не кажучи вже про правопорушення [10].

Розглядаючи розвиток судово-експертної діяльності у Республіці Вірменія, в частині, що стосується експертних досліджень результатів інтелектуальної діяльності, вартим уваги є досвід відділу судово-товарознавчих експертиз НБЕ РВ, експерти якого, після реалізації низки практичних організаційно-методичних кроків, підготували необхідну документацію, що дозволила вже протягом останніх п'яти років проводити судово-експертні дослідження об'єктів інтелектуальної власності.

Будучи прихильниками впровадження в практику організації інноваційних видів та підвидів експертної діяльності, в тому числі експертизи об'єктів інтелектуальної власності, у березні 2022 року перелік експертиз відділу судово-товарознавчих експертиз НБЕ РВ поповнилася наступними 5 новими підвидами:

- 29-01: Експертиза у сфері суміжного права,
- 29-02: Експертиза в галузі винаходів,
- 29-03: Експертиза у галузі патентів,
- 29-04: Експертиза в галузі корисних моделей,
- 29-05: Навички розробки дизайн-проектів.

Слід зазначити, що усвідомлення суспільством важливості питання охорони об'єктів інтелектуальної власності нині сприяє як виявленню правопорушників, так і профілактиці попереджень злочинів/порушень, що пов'язані з авторським правом і суміжними правами.

Примітно, і тому є підтвердження, на прикладі НБЕ РВ, що стійкий попит на експертизу об'єктів інтелектуальної власності, який останніми роками спостерігається в Вірменії, є пов'язаним з об'єктами охорони авторського права та суміжних прав. Про це свідчать раніше виконані експертні дослідження у відділі судово-товарознавчих експертиз, щодо незаконного використання програмного забезпечення, розповсюдження книг без наявності на те згоди правовласника, незаконного копіювання авторських ювелірних прикрас та їх розповсюдження тощо.

Під час зазначених вище судово-експертних дослідженнях було з'ясовано низку обставин, наприклад, чи є представлені на експертні дослідження твори об'єктами інтелектуальної власності і як результат, чи вимагають обов'язкової охорони чи ні. У випадку позитивної відповіді розраховувались розміри завданих збитків за відповідними об'єктами. Існуюча у країні подвійність трактування авторських прав і наявна в Вірменії незавершеність правового, законодавчого регулювання, нерідко призводять до іншого виду правопорушень. Зокрема, патентну охорону авторським правом отримують такі об'єкти, які не є творами авторського права та, звісно, не підлягають правовій охороні.

На прикладі з експертної практики, опишемо випадок, коли художник-оформлювач організації X певним чином змінив ескізи карт колишнього СРСР, потім зареєстрував їх як об'єкт, що потрапляє під захист авторського права і надрукував на обкладинках шкільних підручників з географії. Інша організація Y, у свою чергу, так само взяла ескізи карт СРСР і також надру-

кувала їх на обкладинках шкільних підручників з географії. Організація Х, маючи на руках документ, наданий НВО «АрмАвтор», що підтверджує авторство організації на дані ескізи карт колишнього СРСР, спробувала стягнути в судовому порядку суму збитків, заподіяних внаслідок порушення її прав. Вивченням всіх обставин справи, були проаналізовані та передані на наступну оцінку та підтвердження правового факту походження авторських прав на дані карти, при цьому умовно було розраховано розмір заподіяної шкоди, який у свою чергу в подальшому може послужити основою вирішення питання, зрозуміло, лише після правової оцінки.

Висновки. Отже, очевидно, що з одного боку, суб'єктами, що виконують Закон Республіки Вірменія та ефективно сприяють його реалізації, є автори – особи, які мають виняткові майнові права, а з іншого боку, – це користувачі твору, тобто, за наявності ознак неповноцінного взаємозв'язку в ланцюжку «автор твору/правовласник – Республіка Вірменія – користувач твору, боротьба із правопорушеннями» не дасть бажаних результатів. Першочерговим завданням Закону Республіки Вірменія є захист інтересів правовласників та їхнє фінансове забезпечення.

Слід відзначити, що за умови свідомого визнання права автора на його твір та виплати йому законної винагороди за використання цього твору, будуть забезпечені гарантії щодо поваги до його особистих немайнових прав. У цьому сенсі дуже важливо інформувати як правовласників, так і широкі верстви населення про права авторів на твори, формувати шанобливе став-

лення до Закону Республіки Вірменія, змінювати ставлення осіб, що використовують твори, до прав авторів, регулярно проводити роз'яснювальну роботу серед підприємців як з питань використання об'єктів інтелектуальної власності, так і щодо важливих положень Закону РВ.

Необхідно також пам'ятати про потребу в навчанні та підготовці кадрів, інакше, хоч як би не було насичено правове поле міжнародними документами, чинне національне законодавство не буде повною мірою реалізовано за відсутності розуміння відповідальності та поваги до авторського права та суміжних прав.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Закон Республики Армения «Об авторском праве и смежных правах». URL: <https://www.aipa.am/ru/Copyrightlaw/>
2. Гарибян А.М. Авторское право на произведения науки / Академия наук Армянской ССР. Ереван: Изд-во АН Армянской ССР, 1975. 194 с.
3. Кантарджян С.Л. Особенности интеллектуальной собственности и формы реализации. *«Вестник Ереванского государственного университета (научный выпуск)»*. 2015. №3. С. 65-72.
4. Хечян В.Н. Процедура государственной регистрации товарных знаков в Армении. URL: <https://www.armenianlaw.com/procedura-gos-regitracii-tovarnix-znakov-v-armenii/>
5. Гражданский кодекс Республики Армения (глава 63). URL: <https://www.arlis.am/documentview.aspx?docid=82485>
6. Уголовный кодекс Республики Армения (статьи 158, 159). URL: <https://www.arlis.am/documentview.aspx?docid=63312>
7. Decision of the Government of the Republic of Armenia N 506-N of 11.01.2007 on the minimum rates of copyright. URL:

<https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=32112>

8. Годовой отчет НПО «Армавтора» за 2009 год. URL: https://www.armauthor.am/pdfs/annual_report_2009.pdf

9. Электронный адрес Офиса интеллектуальной собственности. URL: <https://www.aipa.am/ru/>

10. Афанасьева Е.Г. и др. Право интеллектуальной собственности: Сб. науч. тр. / РАН. ИНИОН. Центр социал. науч.-информ. исслед. отд. правоведения; МГУ им. М.В. Ломоносова. Москва, 2017 202 с. (Сер.: Правоведение).

REFERENCES:

1. Zakon Respubliki Armenija «Ob avtorskom prave i smezhnyh pravah» [The Law of the Republic of Armenia «On Copyright and Related Rights»]. www.aipa.am Retrieved from <https://www.aipa.am/ru/Copy-rightlaw/> [in Russian].

2. Garibjan, A.M. (1975). *Avtorskoe pravo na proizvedeniya nauki [Copyright for works of science]*. Erevan: Izd-vo AN Armjanskoj SSSR [in Russian].

3. Kantardzhjan, S.L. (2015). Osobennosti intellektual'noj sobstvennosti i formy realizacii [Features of intellectual property and forms of implementation]. *Vestnik Erevanskogo gosudarstvennogo universiteta (nauchnyj vypusk) – Bulletin of Yerevan State University (scientific issue)*, 3, 65-72 [in Russian].

4. Hechjan, V.N. Procedura gosudarstvennoj registracii tovarnyh znakov v Armenii

[Procedure for state registration of trademarks in Armenia]. www.armenianlaw.com Retrieved from <https://www.armenianlaw.com/procedura-gos-regitracii-tovarnix-znakov-v-armenii/> [in Russian].

5. Grazhdanskij kodeks Respubliki Armenija (glava 63) [Civil Code of the Republic of Armenia (Chapter 63)]. www.arlis.am Retrieved from <https://www.arlis.am/documentview.aspx?docid=82485> [in Russian].

6. Ugolovnyj kodeks Respubliki Armenija (stat'i 158, 159) [Criminal Code of the Republic of Armenia (Articles 158, 159)]. www.arlis.am Retrieved from <https://www.arlis.am/documentview.aspx?docid=63312> [in Russian].

7. Decision of the Government of the Republic of Armenia «On the minimum rates of copyright». www.arlis.am Retrieved from <https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=32112> [in Russian].

8. Godovoj otchet NPO «Armavtora» za 2009 god [Annual report of Armavtor NGO for 2009]. www.armauthor.am Retrieved from https://www.armauthor.am/pdfs/annual_report_2009.pdf [in Russian].

9. Jelektronnyj adres Ofisa intellektual'noj sobstvennosti [E-mail address of the Intellectual Property Office]. www.aipa.am Retrieved from <https://www.aipa.am/ru/> [in Russian].

10. Afnas'eva, E.G. i dr. (2017). *Pravo intellektual'noj sobstvennosti [Intellectual property law]*. Moskva: MGU im. M.V. Lomonosova [in Russian].